

ULLA-KIRSTI JUNTILA

POIKANI OLAVI

ULLA-KIRSTI JUNTILA

POIKANI OLAVI

Romaani

© 2023 Ulla-Kirsti Junttila

Kansi ja taitto: Vesa Junttila

Kustantaja: BoD - Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD - Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-33-9985-3

Leningrad 2.7.1941

Isä hyvä

Minä kirjoitan nyt Sinulle, kun meille ei ole tullut kirjettä pitkään aikaan. Minä toivon, että Sinä tulet tänne, minä odotan Sinua. Äiti ei ole täällä enää, mutta minä olen Leningradissa isoäidin ja isoisän kanssa. Sen jälkeen, kun äiti haettiin yöllä, meidän elämä on ollut kurjaa ja nyt on taas sota.

Se pelottaa vähän. Meillä on liimattu ruudut ikkunoihin. Minä täytin jo 10 vuotta. Sinä et taida muistaa minun syntymäpäivääni. Äitikään ei muistanut, mutta isoäiti leipoi kakun. Olisi hyvä tulla tänne pian, vaikka on sota. Voitko auttaa meitä?

Poikasi Olavi

LENINGRAD, HUHTIKUU 1931

Huhtikuu oli vasta puolimaissa, mutta aurinko paistoi pilvettömältä taivaalta sulattaen jäätä kadulta ja katoilta. Kerttu seiso i Leningradin Moskov an aseman laiturilla ja katseli, miten kimmeltävät pisarat putoilivat jääpuikoista katoksen räystäältä ja kiiltävät kiskot jatkuivat suorina kauas etelään. Hänen miehensä oli tulossa junalla Moskovasta. Kerttu oli muuttanut Leningradiin kolme kuukautta aikaisemmin, mutta Lasse joutui työnsä takia jäämään vielä Moskovaan. Kolmen kuukauden ero tuntui pitkältä ja Kerttu odotti kärsimättömänä Lassen tuloa. Laiturilla oli paljon ihmisiä kukkakimppuineen vastassa junalla saapuvia, vaikka yöllinen pakkanen oli karkoittanut osan kukkamyyjistä asemarakennuksen edustalta.

Kerttu näki jo kaukaa Moskov an junan lähestyvän. Tumma veturi veti perässään pitkää vaunujonoa ja puski piipustaan tasaiseen tahtiin savua, jonka tuuli hajotti ratapihan yläpuolelle. Pian veturin pilli vihelsi terävästi ja vauhti hiljeni. Punatähtinen veturi pysähtyi asemarakennuksen eteen, missä kiskot päättyivät ja valkoinen höyry purkautui pihisten sen pyörien välistä. Vaunupalvelijat asettivat tottuneesti portaat vaunujen oville ja matkustajat alkoivat laskeutua tasaisina jonoina vaunuista. Vähitellen tulijat täyttivät laiturin ja sekoittuivat vastaanottajiin.

Kerttu yritti nähdä Lassen tulijoiden joukossa, mutta väentungos esti häntä näkemästä kaukaisemmista vaunuista tulijoita. Kerttu ei voinut lähteä lastenvaunujen kanssa laiturin tungokseen. Hän nousi varpailleen nähdäkseen paremmin ja viimein hän näki Lassen tutun hahmon saapujien joukossa ja vilkutti. Lasse kiirehti askeleitaan. Kertun luokse päästyään hän laski matkalaukkunsa ja kassinsa laiturille, kietoi

kätensä Kertun ympärille ja puristi vaimonsa lujasti rintaansa vasten. Kertun silmät kostuivat, kun hän painoi päänsä Lassen olkaa vasten ja suuteli tämän poskea. Hän oli odottanut tätä hetkeä niin pitkään, mutta pian hän irrottautui syleilystä.

– Älä rutista niin kovaa, ettei vauva tukehdu, hän sanoi nauraen ja piti molemmin käsin kiinni takin alta näkyvää pulleaa vatsaansa.

Lasse vetäytyi vähän kauemmas ja katsoi vaimoaan.

– Vauvako se olikin, minä ihmettelin, kuinka sinä olet niin pulskistunut, hän nauroi.

– Totta, Moskovassa minun talvitakkini mahtui vielä hyvin päälle, mutta nyt napit eivät mene enää kiinni. Onneksi on kevät, enkä pian enää tarvitse takkia.

– Sinä olet niin suloinen tuollaisena...

Kerttu ei malttanut jäädä kuuntelemaan, vaan kääntyi lastenvaunuihin päin.

– Katso, miten hienot vaunut sain ostettua yhdeltä suomalaisperheeltä, jonka poika on jo iso. Otin ne mukaan, että saadaan sinun tavarasi vaunuihin ja voidaan kävellä kotiin.

– Onpa todella hienot vaunut, voidaan samalla harjoitella kulkemista lapsen kanssa. Johan se kohta onkin meillä edessä.

– Pari kuukautta pitää vielä odottaa. Tuntui kyllä oudolta työntää tyhjiä vaunuja tänne, mutta laitetaan nyt sinun pakaasisi kyytiin, niin päästään lähtemään.

Kun tavarat oli saatu vaunuihin, Lasse tarttui vaunujen kahvaan ja käänsi ne asemahallin suuntaan. Nauraen he suunnistivat korkean asemahallin poikki rakennuksen pääoville, joiden kaari-ikkunat nousivat korkealle pariovien yläpuolelle. Kirkas päivänvalo siilautui ikkunoiden lävitse hämärään halliin. Miesten, naisten ja lasten jatkuva virta täytti valtavat oviaukot, mutta nähdessään lastenvaunut ihmiset tekivät heille tilaa. Ovien ulkopuolella seisoi muutamia kukkamyyjiä ja Lasse halusi ostaa nipun keltaisia narsisseja Kertulle ja hänen äidilleen.

Asemarakennuksen pääovet avautuivat suoraan suurelle valoisalle aukiolle, jota raitiovaunut ja autot kiersivät meluisasti.

– Onpa hienoa saapua tällaisena päivänä Leningradiin ja suoraan Kapina-aukiolle. Minä olin täällä Leninin hautajaispäivänä, kun koko aukio oli täynnä ihmisiä, silloin oli talvi ja riivatun kylmä.

– Täällä on aina melkoinen vilinä. Mennään nytkin Nevskyä.

– Vai Nevskyä? Sinä puhut jo kuin vanhat pietarilaiset.

– Niinkö? Minusta Lokakuun 25. päivän valtakatu on niin hankala nimi. Voitaisiin mennä raitiovaunulla kotiin, mutta näiden vaunujen kanssa on parempi kävellä.

– Kävellään vain. Sain istua jo ihan tarpeeksi junassa ja katselen mielelläni tätä kaupunkia, jossa sain opiskella monta vuotta.

– Minä olen ollut täällä vasta kolme kuukautta ja ihastuin heti. Pietarsaaren tytölle tämä on kuin satua. Toivottavasti voimme elää täällä onnellisina elämämme loppuun asti.

Lasse katsoi hellästi vaimoaan, jonka innostus sai hänet unohtamaan hetkeksi työmurheensa, jotka olivat painaneet hänen mieltään koko kevään.

– Kyllä minäkin voisin hyvin jäädä tänne, mutta se ei ole vielä mahdollista.

Lasse ja Kerttu olivat asuneet jonkin aikaa Moskovassa Lassen työn takia, mutta Lasse joutui olemaan paljon työmatkoilla ja Kerttu halusi muuttaa vanhempiansa luo Leningradiin hyvissä ajoin ennen lapsen syntymää. He olivat asuneet Moskovassa kommuunissa, jonka huoneet olivat valmiiksi kalustettuja, joten Kertulla ei ollut paljoa muuttotavaroita. Lasse oli luvannut tuoda loput tavarat mukanaan, kun hän tulee Leningradiin. Kerttu pelkäsi, että ne eivät ehdi ajoissa perille, jos lapsi syntyy arvioitua aikaisemmin, mutta nyt kaikki tavarat olivat Lassen matkalaukussa ja kassissa.

Kerttu ja Lasse kiersivät aukion ja jatkoivat Nevsky prospektin pohjoispuolen jalkakäytävää, jonne aurinko paistoi lämpimästi. Kadun liikenne oli vilkastunut sen jälkeen, kun Kerttu oli tullut asemalle. Jalkakäytävät vilisivät ihmisiä, raitiovaunut kolistelivat ja autot huristivat harvakseltaan kadun keskikaistoilla. Katutason liikkeet pitivät oviaan

kutsuvasti auki, mutta kahvilat ja teetuvatsaivat nyt odottaa, he ehtisivät käydä niissä myöhemmin.

Kun he ylittivät Fontankan kanavan sillan hevospatsaineen, Lasse kysyi.

– Olemmeko pian perillä? Novyij pereulok ei sano minulle mitään.

– Se onkin pikkukatu, mutta tulet yllättymään. Paikka on tosi hieno.

– Minua ei yllätä täällä mikään, kun asuin opiskeluaikana koululla Taiteiden aukiolla.

Lasse osoitti poikkikatua, jonka päässä näkyi puistoaukio ja Puškinin patsas.

– Se on nyt nimeltään Lassallen aukio, Kerttu korjasi.

– Niin tietenkin. Nimet muutettiin jo meidän opiskeluaikanamme, mutta me käytimme aina vanhoja nimiä. Koulu oli Italjanskajalla, Ulitsa Rakova tuntui niin arkiselta.

– Minä haluaisin käydä koululla nyt, kun sinä olet täällä. Ehkä minäkin voisin opiskella siellä joskus, Kerttu sanoi.

Lasse nyökkäsi myöntymisen merkiksi. Hänkin halusi käydä vanhassa opinahjossaan Läntisten Vähemmistökansallisuuksien Kommunistisessa Yliopistossa. Hän ei ollut käynyt LVKY:ssä valmistumisensa jälkeen, mutta arveli, että siellä oli vielä töissä moniakin vanhoja tuttuja.

He ylittivät leveän valtakadun ja jatkoivat kapean kanavan, Moikan rantaa, kunnes rantakatu yhtyi suureen aukioon ja leveään Siniseen siltaan, jonka tummaan aukkoon kanava pujahti. Iisakin kirkko nousi aukion toisessa päässä tummana kaikkien muiden rakennusten yläpuolelle. Sen kupoli hohti auringossa himmeän kullan sävyisenä.

– Mitäs sanot? Meidän kotikatamme, Novyij pereulok lähtee tästä. Kerttu osoitti sillan sivusta lähtevää pikkukatua.

– Onpa todella hieno paikka. Astoria hotellikin tuossa aivan vieressä.

– Meidän talomme on nyt kyllä vähän vaatimattomampi, kuin se, jossa asuin isän ja äidin kanssa Moskovassa. Pääsimme Ruotsista tultuamme suomalaisten kommuuniin Katarinan II:n entiseen palatsiin ja huoneet olivat sen mukaisia.

He jättivät Iisakin kirkon taakseen ja jatkoivat pikkukadulle. Kadun

puolimaissa Kerttu pysähtyi talon numero 6 porttikäytävän kohdalle. Rakennus oli nelikerroksinen asuintalo, jonka pohjakerroksessa oli yhteistilojen ja verstaiden ikkunoita, toisen kerroksen korkeita kaari-ikkunoita koristivat komeat pylväsaiheet, ylempien kerrosten vähemmän koristellut ikkunat pienenivät kerros kerrokselta.

– Mikä tuo iso rakennus on? Lasse kysyi.

Hän viittasi viereiseen suureen rakennukseen, jonka komea julki-sivu leveine portaineen ja pylväineen oli hiukan sisempänä kuin kadun muut talot niin, että sen edustalle jäi kapea aukio.

– Se on koulu, siinä toimii keskikoulu. Ehkä meidän lapsemme voi isompana käydä sitä koulua, alkeiskoulu on vähän kauempana ja suomalaisen koulu on Suomen aseman lähellä. Tiedätkö sen paikan?

– Tiedän toki, kun vedin siellä kerhoa lapsille silloin, kun opiskelin, Lasse vastasi.

Kerttu avasi taotun metalliportin hämäänsä porttikäytävään ja umpinaiselle pihalle, jolta oli käynti kadun puolen rappukäytäviin ja asuntoihin sekä pihaa ympäröivien rakennusten rappuihin ja pienemmälle takapihalle. Kerttu johdatti Lassen kadun puoleiseen rappukäytävään. He jättivät lastenvaunut portaiden alle ja nousivat toisen kerroksen asuntoon numero 5.

Koko talo oli suureksi osaksi suomalaisten asuttama ja Kertun vanhemmat asuivat sen toisessa kerroksessa, jossa heillä oli käytössään suuri, korkea huone ja yhteiskeittiö, kuten kaupungissa oli tapana. Kertun isä oli kunnostanut asunnon kalusteet niin, että ne näyttivät melkein uusilta. Hän oli puuseppä ja työskenteli Leningradin suksitehtaalla. Kertun äiti hoiti perheen taloutta ja hän oli luvannut auttaa lapsen hoidossa, kun se syntyy ja myöhemmin, kun Kertun pitää mennä töihin.

Kertun äiti oli touhunnut koko aamun saadakseen pöydän koreaksi, kun vävypoika tulee käymään. Pöydälle oli katettu valkea liina ja kahvi-astiat sekä aamulla leivottua leipää ja juustoa. Lasse oli tavannut Kivelät vain kerran aiemmin kahvilassa Moskovon aseman lähellä, kun hän oli ollut lyhyellä työmatkalla Leningradissa. Nyt appivanhemmat odottivat jännittyneinä vävypoikaa ensivierailulle kotiinsa, mutta jännitys laukesi

pian, kun Lasse ja Kerttu astuivat sisään ja Lasse ojensi kukat yllättyneelle anopilleen. Tunnelma kahvipöydässä oli lämmin ja kotoinen ja sinunkaupat tehtiin tuota pikaa. Kertun äiti ilmoitti nimekseen Hanna ja isä Ville.

Kahvin jälkeen Lasse ja Kerttu vetäytyivät omaan soppeensa, jonka Ville oli erottanut leveällä vaatekaapilla suuren huoneen toisesta päästä. Hän oli nostanut sinne myös vauvan kehdon, jonka hän oli itse tehnyt. Kauniisti puuleikkauksin koristeltu kehto oli valmiina odottamassa pienokaisen syntymää Kertun ja Lassen vuoteen vieressä.

Onnellisina Kerttu ja Lasse kaatuivat vuoteelle lepäämään, mutta Kerttu ei malttanut pysyä kauaa vuoteessa. Hän ryhtyi taittelemaan kehdon päälle ompelemiaan pieniä kirjottuja lakanoita, tyynyliinoja ja nuttuja, jotka Lasse oli tuonut matkalaukussaan Moskovasta.

– Olen niin onnellinen siitä, että me pääsimme muuttamaan tänne, vaikka sinun pitää olla vielä Moskovassa. Nyt, kun asumme täällä minun vanhempieni kanssa, niin minun ei tule sinua niin ikävä ja äiti voi auttaa sitten, kun lapsi syntyy.

– Minä tulen kyllä tänne sitten, kun poika syntyy. Minä olen jo sopinut siitä Moskovassa, Lasse vakuutti.

– Eihän sitä tiedä, onko se poika. Voihan meille tulle tyttökini.

– Poika se on, vaikka ei tytössäkään mitään vikaa ole, Lasse jatkoi.

– Kunhan vain on terve, eikö niin? Kerttu varmisti.

– Kyllä se on terve, kun sinäkin kukoistat tuolla lailla.

– Eikö sinua haittaa se, että olen näin pyöristynyt?

– Ei yhtään Kerttusenä. Minä en tiennyt ollenkaan, että nainen voi olla noin kaunis raskaana ollessaan.

Lasse kiersi kätensä Kertun ympärille ja suuteli häntä poskelle. Vaikka Kertun pyöristynyt vatsa alkoi jo haitata liikkumista, niin hän tunsu itsensä hyväkuntoiseksi ja liikkui mielellään ulkona. Hän halusi oppia tuntemaan uuden kotikaupunkinsa ja nyt hän sai Lassesta kaupunkia hyvin tuntevan oppaan. He aloittivat kävelyretket jo seuraavana päivänä, kävelivät Vasilin saarelle ja Pietarin puolen rantapuistoihin, ylittivät Ison Nevan ja Pikku Nevan tuuliset sillat. Paluumatkalla he

ylittivät kanavien koristeltuja pikkusiltoja ja pysähtyivät välillä kahvilassa ja puistossa. He olivat varautuneet palaamaan kotiin raitiovauksella, mutta Kerttu halusi kävellä. Hän oli varma siitä, että käveleminen tekee hyvää vauvalle.

– Kävely tekee hyvää minullekin. Minäkin olen alkanut pyöristyä sen jälkeen, kun jätin meidän opiskeluaikaisen voimisteluryhmämme, vaikka yritän vieläkin pitää huolta kunnostani, Lasse sanoi.

– Etkö tee enää kärrynpyöriä iltamissa, kuten Uhtualla? Kerttu kysyi.

– En, se aika on jo jäänyt taakse. Ei taitaisi puolueväki tykätä sellaisesta. Nyt istutaan vain kokouksissa, puhutaan politiikkaa ja poltetaan tupakkaa, Lasse vastasi.

– Sinä näytät niin väsyneeltä, rakas. Etkö saa levätä tarpeeksi Moskovassa?

– Moskovassa kyllä, mutta uudet työtehtävät juoksuttavat minua ympäriinsä ja matkustaminen on raskasta. Melkein joka ilta on kokouksia, joissa minun täytyy pitää alustuksia ja päivät menevät niiden valmisteluun.

– Muistatko, kun tulit Komsomolin piirisihteeriksi Uhtualle. Kaikki tytöt odottivat innolla, kun kuulimme, että sinne on tulossa suomalainen nuorukainen, joka on vastikään valmistunut Leningradin Korkeakoulusta ja ollut siellä voimisteluryhmässä.

– Useimmat tytöt taisivat odottaa Olavi-veljeäni tai ainakin yhtä komeaa poikaa kuin hän. Minä olen tällainen pätkä, Lasse sanoi.

– Olavi on kyllä pitkä ja komea, mutta sinä teit minuun heti vaikutuksen, kun olit niin nuori ja intomielinen. Tuollainen musta kihara tukka ja kirkkaat silmät.

– Olit sinäkin aika intomielinen, siksi minä sinuun niin kovasti tykästyinkin.

Kerttu oli laittanut heidän sänkynsä yläpuolelle valokuvasuurenoksen, jossa he seisoivat vastaviihittyinä Uhtuan klubitalon portailla ja hymyilivät vaaleissa kesäasuissaan. Taustalla näkyi Uhtuan kylänraittia suurine karjalaisine hirsitaloineen, joiden ikkunalistat oli koristeltu puuleikkauksin.

Lasse ja Kerttu olivat tavanneet Uhtualla pian sen jälkeen, kun Lasse oli aloittanut siellä työn nuorisoliiton piirisihteerinä. Nuorilla oli usein tapana kokoontua illalla Lassen asuntoon osuuskaupan yläkertaan keskustelemaan ajankohtaisista aiheista.

Kerttu oli muuttanut Uhtualle vähän aiemmin, kun hän oli saanut työpaikan osuuskaupasta ja huoneen osuuskaupan yläkerrasta. Kerttu oli aktiivinen nuorisoliittolainen ja osallistui usein sulhasensa Jorman kanssa illanistujaisiin Lassen asunnossa. Jorma opiskeli Petroskoissa, joten Kerttu osallistui usein myös yksin nuorten tilaisuuksiin. Yhteisten tapahtumien myötä Kertun ja Lassen nuori lempi syttyi kuin vahingossa. Vain muutamia kuukausia heidän tapaamisensa jälkeen Kerttu ja Jorma purkivat kihlauksensa ja Lasse ja Kerttu rekisteröivät avioliittonsa piirineuvoston avioliittotoimistossa.

Uhtua oli Karjalan alueen suurin kylä, jossa oli laaja suomen- ja karjalankielinen kantaväestö sekä monia luokkasodan jälkeen Suomesta paenneita vasemmistolaisia. Kylän poliittinen toiminta oli aktiivista ja edistyksellistä. Siellä toimi Talonpoikaisnuorison koulu, vireä Klubitalo ravintoloiheen ja näyttämöineen sekä oma voimalaitos ja talojen välinen radiolinja, jonka ansiosta nuorisoliiton toimintaedellytykset olivat siellä paljon paremmat, kuin Repolassa, jossa Lasse oli ehtinyt toimia vähän aikaa piirisihteerinä.

Kun Lasse kutsuttiin vuonna 1929 työskentelemään Kommunistiseen Nuorisointernaaliin, niin nuoripari muutti Moskovaan. Lassen tehtävänä oli seurata nuorisotoiminnasta saatuja kokemuksia Baltian maissa sekä Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa pääasiassa sanomalehtien ja saatujen kirjallisten raporttien pohjalta. Käytännön nuorisotyön tottuneena Lasse kaipasi takaisin kenttätööhön ja pian hänelle ehdotettiin siirtymistä Suomen Kommunistisen puolueen palvelukseen. Työ Suomessa ahdinkoon ajetun kommunistisen puolueen nuorisojärjestön hyväksi edellytti pitkiä työmatkoja Suomeen, mutta Kertun muutto vanhempiensa luo Leningradiin helpotti Lassen päätöstä ottaa työ vastaan. Kertulle hän kertoi vain ottaneensa vastaan uuden työn, joka alkaisi toden teolla vasta syksyllä.

Kerttu oli innoissaan ja utelias tietämään, mitä työ oli ja mitä se merkitsi heille, mutta Lasse ei suostunut kertomaan mitään tulevista tehtävistään.

– Kyllä minä kerron sinulle kaiken aikanaan, mutta vielä se ei käy. En minä halua salata sinulta mitään. Luota vain minuun, Lasse sanoi.

Lasse kietoi kätensä Kertun ympärille ja veti tämän rintaansa vasten. Kerttu tunsu hänen hermostuneisuutensa. Se lisäsi vain hänen uteliaisuuttaan, mutta hän ei halunnut kysellä enempää, asiat selviäisivät aikanaan.

Kun Lassekin oli Leningradissa, vaikka vain käymässä, niin Kertusta tuntui ensimmäisen kerran Suomesta lähdön jälkeen, että hänellä oli oma koti ja perhe, johon kuuluisi pian myös lapsi. Myös Kertun vanhemmat odottivat innokkaasti lapsen syntymää ja kyselivät Lassen vanhemmista, joista tulisi myös pienokaisen isovanhempia. Lasse kertoi, että hänen äitinsä asuu Petroskoissa, hän oli leski jo toistamiseen. Isä oli kuollut jo kauan sitten ja isäpuoli, jonka kanssa Lasse oli muuttanut Neuvostoliittoon, oli kuollut muutamia vuosia aiemmin.

– Voi, kun sinun äitisi pääsisi tänne katsomaan vauvaa, kun se syntyy, Kerttu sanoi.

– Se olisi hänestäkin varmaan mukavaa. Hän on ollut aika yksinäinen sen jälkeen, kun Kainulainen lähti uittohommiin ja tieto hänen kuolemastaan viipyi. Onneksi ämmillä on nyt hyvä työ Petroskoissa suomalaisamerikkalaisessa kommuunissa.

– Niin, mutta lapset ja lapsenlapset ovat kaukana.

– Kyllä hän ehtii nähdä meidän lapsemme. Hänellä on niin monta lastenlasta, joita hän ei ole koskaan nähnyt, yksi on Norjassa ja Suomessa on useita. En edes tiedä kuinka monta, kun eivät ole kaikki kirjoittelleet sieltä, Lasse selvitti.

– Ja täällä Neuvostoliitossakin on kohta jo kolme lastenlasta.

– Onneksi Olavi-veljen perhe on nyt Repolassa, vaikka sinnekin on pitkä matka ja huonot kulkuyhteydet. Ämmi pelkäsi aina, että me hukumme Olavin kanssa matkalla, kun tulimme sieltä vesiteitä Petroskoihin ja matkalla on useita koskia.

– Minä ymmärrän kyllä häntä, kun matka kestää vesitsekkin useita päiviä ja teitä pitkin vielä kauemmin.

– Kun veljeni saa asiat kuntoon, niin hän lupasi ottaa ämmin luokseen asumaan ja hoitamaan hänen lapsiaan.

– Voisihan hän muuttaa tänne meidän luoksemmekin nyt, kun meillä on täällä asiat hyvin.

– Ei hän viihdy suurkaupungissa. Ämmi asui Kainulaisen kanssa täällä silloin, kun me opiskelimme Olavin kanssa, mutta ei hän koskaan viihtynyt. Hän on pohjoisen ihminen, joka viihtyy maaseudulla ja kaipaa kaupungissa aina metsiä.

Lasse muisti kirjeitä, joita hän oli usein lähettänyt yhdessä äitinsä kanssa sisaruksilleen Suomeen ja Norjaan. Äitiä kyllästytti kaupunkielämä, siellä meni liikaa rahaa olueen. Ei hän ollut huolissaan pojista, pojat olivat raittiita, mutta Kainulainen maisteli vähän ja poltti tupakkaa, oli omaksunut kaupunkilaisten huonoja tapoja. Äiti liikkui mielellään luonnossa ja keräsi marjoja ja sieniä aina, kun se oli mahdollista. Hän kertoi kirjeissä lapsilleen Karjalan laajoista metsistä ja soista, jotka olivat syksyllä punaisina karpaloista.

Illalla Lasse ja Kerttu makasivat sängyllä vierekkäin ja koskettelivat Kertun pyöreää vatsaa, jossa vauva muksautti tuon tuostakin niin, että Lasse tunsli liikkeen kädessään. Lasse otti esille huuliharppunsa ja soitti vauvalle unimusiikkia. Hän oli soittanut huuliharppua lapsesta asti ja piti sitä aina mukanaan. Lassen soitto oli Kertulle tuttua monista illanistujaisista, mutta tavanomaisten reippaiden kansansävelmien sijasta Lasse soitti nyt tuutulauluja ja Kerttu nukahti niiden hiljaisiin säveliin.

Jo seuraavana päivänä Lasse ja Kerttu pistäytyivät kävelylenkillään Lassen vanhassa opinahjossa LVKY:ssä. Kerttu ei ollut käynyt siellä aiemmin ja hän oli utelias näkemään, millainen kaikkien Leningradin suomalaisten tuntema korkeakoulu oli. Hän tiesi Lassallen aukion laidassa olevan rakennuksen, jonka toisessa kerroksessa, pääoven yläpuolella oli pyöreä erkkeri ja keskellä kapea puinen parveke. Lasse kertoi, että erkkeri kuului opettajien huoneeseen ja puisen parvekkeen takana oli suuri luokkahuone, jota käytettiin myös juhlasalina. Ylin kerros,

212:76

Junttila x
vaimolle isälle pojalle

Kondensat 1334

Huittisten Varavankila

Poikani Olavi -romaani on tositapahtumiin perustuva kertomus suomalaisperheen kohtaloista Neuvostoliitossa ja Suomessa 1930–40-lukujen poliittisissa myrskyissä. Perheen isä, Lasse oli muuttanut perheineen Norjasta Neuvostoliittoon vuonna 1920 ja hän avioitui 1920-luvun lopulla punapakolaisena perheineen Suomesta Neuvostoliittoon muuttaneen Kertun kanssa. Heidän poikansa Olavi syntyi Leningradissa vuonna 1931. Vanhempien pidättämisen jälkeen Olavi jäi Kertun vanhempien kanssa II maailmansodan myötä piiritettyyn kaupunkiin.

Romaani perustuu osittain Lassen (Lars Junttila, 1904–1999) perheelleen kirjoittamiin muistelmiin elämästään Neuvostoliitossa ja Suomessa vuosina 1931–1945. Tietoja on täydennetty valtiollisen poliisin arkistoissa olevilla tiedoilla hänestä. Rinnan hänen tarinansa kanssa kerrotaan hänen vaimonsa Kertun ja poikansa Olavin sekä Kertun vanhempien elämästä Leningradissa vastaavana ajanjaksona. Siltä osin tiedot perustuvat puolisoiden kirjeisiin sekä kyseistä aikakautta koskeviin kirjoituksiin ja tutkimuksiin.

9 789523 399853

Etukannen valokuvassa Olavi ja Kerttu, takakannessa valokuvan tausta.